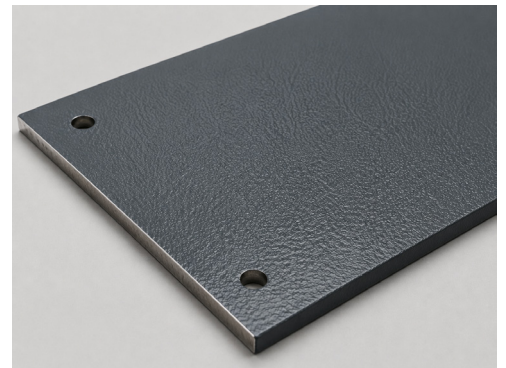

Plastisolbelagte metallplater har god mekanisk styrke og lang teknisk levetid, men trenger jevnlig kontroll og riktig vedlikehold for å bevare både utseende og beskyttelse over tid.

Hva er plastisol?

Plastisol er et fabrikkpåført, PVC-basert belegg som ofte brukes på metallplater til tak og fasader. Belegget består av PVC-partikler i en mykgjører som varmes opp og herdes til en fleksibel og slitesterk plastfilm. På metallplater fungerer plastisol hovedsakelig som en tykk barrierebeskyttelse mot fukt, slitasje og værpåvirkning. Over tid kan belegget likevel bli påvirket av UV-lys, mekanisk slitasje og kantkorrosjon. Før ommaling må man derfor kontrollere at plastisolbelegget fortsatt sitter godt fast og ikke er sprøtt, sprukket eller avflasket.

Estetisk og teknisk levetid

Estetisk levetid er tiden frem til malingssjiktet har endret seg så mye at utseendet ikke lenger oppfyller kravene man stiller til bygget. Hvor stor farge- og glansendring som er akseptabelt, avhenger både av bygningstype, plassering og forventningene til sluttresultatet.

Teknisk levetid er tiden frem til platen ikke lenger gir tilstrekkelig beskyttelse til bygningens bærende konstruksjon eller underliggende materialer. Den tekniske levetiden er normalt betydelig lengre enn den estetiske levetiden.

Hvorfor er vedlikehold viktig?

Skader i malingsbelegget kan oppstå både under montering og senere bruk. Slike skader kan redusere platens beskyttelse mot miljøpåvirkninger, fukt og avflassing. Malingsbelegg med tynne sjikt er mer følsomme for riper og korrosjon enn belegg med tykt sjikt, slik som plastisol.

Platens levetid påvirkes også av hvor stor del av klippekantene som er eksponert. Falset planplate med innbrettede klippekanten tåler normalt tøffere miljøer enn profilert plate med eksponerte kanter. Aluminium skiller seg noe ut fordi materialet danner et oksidsjikt som kan beskytte klippekanten og mindre riper.

Faktorer som påvirker levetiden

- Velg riktig beleggingssystem for det aktuelle miljøet.
- Velg fester og installasjoner slik at galvanisk korrosjon ikke oppstår.
- Konstruer detaljer slik at vann ikke blir stående igjen på flaten.
- Kontroller platene regelmessig, og reparer skader i overflatesjiktet så tidlig som mulig.
- Spyl av plater som ikke blir naturlig skylt av regnvann, og rengjør jevnlig, gjerne årlig.

Årlig besiktigelse og vedlikehold

For å kunne utføre effektivt vedlikehold bør bygningens tak og fasader besiktes minst én gang i året. Ved den årlige kontrollen bør følgende punkter vurderes, og tiltak iverksettes ved behov:

Kontroller	Mulige tiltak
Fargens tilstand, tegn på krittning, fargeendring eller sprekke dannelse, spesielt der regnet ikke skyller platen ren.	Vurder om vask, rengjøring, behandling av kantkorrosjon, reparasjonsmaling eller ommaling er nødvendig.
Rusk i takrenner, nedløpsrør og andre avløpssteder. Tette avløp øker risikoen for korrosjon og kan gi lekkasje inn i bygning eller konstruksjon.	Rens renner og avløpsrør for løv, mose og annet rusk som binder fuktighet.
Ruskansamlinger på platen. Dette øker risikoen for korrosjon fordi den underliggende overflaten kan bli konstant fuktig.	Fjern avfallet slik at platens overflate får tørke.
Skader i malingslaget, for eksempel riper, slagmerker, avskalling eller mekaniske skader.	Vurder reparasjonsmaling, ommaling eller bytte av plate, avhengig av skadens omfang og type.
Løse festelementer, nagleskaft, borspon eller andre metallgjenstander som ligger direkte på taket eller fasaden.	Fjern spon og andre metallgjenstander som kan forårsake rustdannelse.
Feil eller feilmontert festemateriell. Dette kan forårsake både lekkasje og rustdannelse.	Bytt ut det som er feil. Hvis gjengene er skadet, bør det brukes en grovere dimensjon.
Kantkorrosjon ved klippekanter, overlappende plater og plateender. Korrosjonen kan spre seg hvis den ikke behandles i tide.	Gjør den skadede kanten helt ren, og mal som beskrevet under behandling av kantkorrosjon.

Restaurering av malingsbelegget

Restaurering av malingsbelegget kan bestå av ett eller flere tiltak, avhengig av tilstanden på overflaten:

- rengjøring av belegget
- reparasjon av mindre skader
- behandling av korrosjonsskader
- ommaling av hele flaten

Rengjøring

Oftest er regn tilstrekkelig for å holde platen ren. Smussavleiringer som regnet ikke klarer å skylle bort, bør vaskes bort med myk børste og vann eller med lett høytrykksspyling. Vær ekstra nøye med partier i regnskygge, det vil si områder der regnet ikke kommer til og får skylt platen ren.

Takrenner, nedløp og andre avløpspunkter kan fylles med løv, mose og annet rusk, og bør renses og spyles ved behov. I områder med forurenset luft kan det være nødvendig å bruke en mild vaskemiddelopløsning, for eksempel egnet industrivaskemiddel. Følg alltid doseringen som anbefales for det aktuelle rengjøringsmiddelet, og skyl grundig med rent vann etterpå.

Noen vaskeråd:

Sterkere oppløsninger enn anbefalt kan skade belegget. Unngå organiske løsemidler og slipende vaskemidler. Påfør rengjøringsmiddel nedenfra og opp, og skyll ovenfra og ned. Arbeid forsiktig - overdreven vask kan gjøre mer skade enn nytte.

Behandling av kantkorrosjon

Kantkorrosjon kan oppstå når klippekanten utsettes for fukt eller kapillært stående vann. Det kan vise seg som små bobler eller avskallinger nærmest klippekanten. I aggressive miljøer bør kantkorrosjon utbedres tidlig for å holde platen intakt og hindre at skaden utvikler seg videre. I krevende miljøer kan det være fornuftig å beskytte eksponerte klippekanten allerede ved montering, slik at risikoen for senere kantkorrosjon reduseres.

Tiltak ved kantkorrosjon

1. Slip eller skrap løs all løs maling og alle korrosjonsrester. Matt ned et smalt område av intakt originalmaling rundt skaden.
2. Hvis kanten har rød rust, slipes eller sandblåses rusten ned til ren plateoverflate.
3. Rengjør med egnet alkalisk avfettingsmiddel, og skyll godt med rent vann.
4. Påfør egnet rustbeskyttelsesprimer eller egnet primer/toppmaling på den rengjorte overflaten.
5. Avslutt med toppmaling, også inn på den nedmattede flaten rundt skaden.

Ved kantkorrosjon er det spesielt viktig at malingen omslutter klippekanten godt. Malingsfilmen bør dekke selve kanten slik at den beskyttes mot videre fuktinntrengning og korrosjon.

Kantkorrosjon i overlappende skjøter

Kantkorrosjon ved overlappende plateskjøter kan være vanskeligere å behandle, fordi undersiden av platen ofte ikke er tilgjengelig for rengjøring. En løsning kan være å løsne festemidler ved endeomlegg slik at man kommer til undersiden og kan rengjøre og behandle skaden korrekt.

Et alternativ kan være å forsegle skjøten etter rengjøring og sliping, for eksempel ved å bruke egnet fugemasse over skjøten. Valg av metode bør vurderes ut fra skadeomfang, tilgjengelighet og miljøbelastning.

Behandling av riper og mindre skader

Korrosjon kan også oppstå ved riper i malingslaget. Riper kan for eksempel komme av snømåking, montering av antenner, byggarbeid, vedlikehold eller daglig bruk. Dersom ripeskadene er små, kan de ofte repareres med lokal reparasjonsmaling.

Bruk en smal og myk pensel, og mal kun der skaden har oppstått. Reparasjonsmaling kan over tid få en annen farge- og glansutvikling enn den fabrikkpåførte lakken, og derfor bør man unngå unødvendig store reparasjonsfelt.

Når er ommaling aktuelt?

Fargeendring, avskalling, korrosjon eller ønske om å skifte farge er vanlige årsaker til at man vil male om metallplatene. Riktig utført ommaling kan forlenge platens levetid betydelig. Maling av utvendige metallplater skal alltid utføres fagmessig og med et egnet malingsystem.

Når kan man male over plastisol?

Dersom plastisolbelegget fortsatt sitter godt fast og har god vedheft, kan det normalt rengjøres, mattes ned og overmales med egnet malingsystem. Før maling må overflaten kontrolleres nøye. Den skal være tørr, ren og fri for fett, smuss, løs maling og rust.

Vedheften bør kontrolleres før malingsarbeidet starter. En enkel test er å presse kanten av en mynt eller nøkkel mot malingsjiktet, omtrent som et stemjern. Hvis det bare dannes et spor i malingen, har belegget fortsatt vedheft. Hvis malingsflak spretter av, har vedheften opphørt, og belegget må fjernes før videre behandling.

Viktig

Dersom plastisolbelegget har for lav filmtykkelse (lav mikrometer/ μm), har begynt å sprekke, er sprøtt, flasser eller løsner fra underlaget, bør det ikke males direkte over. Løst og skadet belegg må fjernes ned til fast underlag før ny behandling. Dette er viktig for å unngå videre avflassing og sikre god vedheft for det nye malingsystemet.

Malingsarbeidet

Plateflater som skal utbedres eller males om, skal være tørre og rene for smuss og fett. Fjern løs maling og andre partikler med skrape og stålborste. Flater med rød rust bør stålborstes nøye eller sandblåses. Bruk gjerne høytrykksspyler ved rengjøring, skyll med rent vann og la platen tørke godt før maling.

For å redusere risikoen for fargeavvik må malingen blandes nøye. Unngå maling i direkte sollys og ved for lave temperaturer. Følg alltid produktets datablad for krav til temperatur, relativ luftfuktighet, duggpunkt, tørketider og overmalingsintervaller.

Velg malingsystem etter underlag og skade:

- Hvis sinksjiktet er borte, må platen grunnes med egnet sinkrik primer.
- Hvis malingen er borte, men sinksjiktet er uskadd, grunnes platen med egnet primer eller primer/toppmaling.
- Hvis den gamle malingen er intakt og har god vedheft, kan den normalt males over etter grundig rengjøring og nødvendig mattering.

Påføring kan normalt utføres med pensel, rulle eller sprøyte. Ved reparasjon av små flater anbefales en smal og myk pensel for å begrense reparasjonen til selve skadeområdet.